

S. M.

**"Przemysł wielkopolski w latach
1815-1870", Czesław Łuczak, Warszawa
1959 : [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/4, 743

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(a dla historii naszej filozofii w szczególności) wcale nie obojętnych. Załuscy byli w stosunkach z wielu uczonymi. Lemke omawia ich kontakty ze znanym filozofem Christianem Wolffem, z Janem Krzysztofem Gottschedem, z Abrahamem Chrystianem Trotzem, Jakubem Pérardem, Wawrzyńcem Mitzlerem, Albrechtem Rozenbergiem, Gotfrydem Lengnichem i innymi.

Słusznie zwraca przy tym autor uwagę na to, że fundacja biblioteki publicznej w Warszawie (typu biblioteki narodowej) nie była ostatecznym celem Józefa Andrzeja Załuskiego, lecz tylko środkiem do osiągnięcia celu. Wielki bibliofil („einer der grössten Bibliophilen aller Zeiten“ — jak pisze Lemke) myślał o czymś więcej, o rozwoju nauki polskiej, o stworzeniu w oparciu o bibliotekę ośrodka naukowego, towarzystwa naukowego utworzonego na wzór akademii, odbywającego cotygodniowe posiedzenia naukowe, nagradzającego prace, rozporządzającego instrumentami i gromadzącego prócz książek, rękopisów i map także ryciny, monety i okazy przyrodnicze.

Praca Lemkego, z zachęty prof. E. Wintera powstała i przez tegoż włączona do nowej serii poświęconej stosunkom Niemiec z Europą wschodnią, zasługuje więc na uwagę historyków Oświecenia w Polsce, a w szczególności historyków nauki polskiej.

B. Olsz.

Czesław Łuczak, *Przemysł wielkopolski w latach 1815—1870*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa 1959, s. 190, w tekście 31 tablic statyst.

Praca przedstawia proces uprzemysłowienia Wielkopolski w okresie ogólnej industrializacji Europy. Proces ten w Wielkim Księstwie Poznańskim przebiegał w sposób złożony. Odgrywały tu rolę tak względy polityki gospodarczej władz pruskich, jak i fakt ekonomicznego powiązania Wielkopolski ze Śląskiem i Królestwem Polskim.

Autor opisuje rozwój i przemiany przemysłu wielkopolskiego wywierającego wpływ i na inne dziedziny życia w Ks. Poznańskim. Podczas gdy rozwijały się niektóre rodzaje produkcji, jak przemysł spożywczy i mineralny, hutnictwo nie wykazało poważniejszych osiągnięć. Szczytowy rozwój wielkopolskiego hutnictwa żelaza przypadający na lata 40-te otworzył dość krótki okres pracy 10—11 hut. Potem liczba ich spada. Lepsze wyniki i większy rozwój wykazały zakłady przemysłu maszynowego (np. Cegielski) i związane z nimi odlewnie żelaza.

S. M.

S. Kowalska, J. Jedlicki, A. Jezierski *Ekonomika górnictwa i hutnictwa w Królestwie Polskim 1831—1864*. PWN, Warszawa 1958, s. 311.

Książka ta jest czwartym zeszytem serii *Badania nad dziejami przemysłu i klasy robotniczej w Polsce*, wydawanej przez Instytut Historii PAN. Składają się na nią trzy odrębne prace.